

Yirmi İkinci Deva

Yirmi İkinci Deva

Ey nüzul gibi ağır hastalıklara müptela olan kardeş! Evvela sana müjde ediyorum ki mü'min için nüzul mübarek sayılıyor. Bunu çoktan ehl-i velâyetten işitiyordum; fakat sırrını bilmiyordum. Bir sırrı şöyle kalbime geliyor ki:

Bu cümle ilk bakışta insanı irkiltir. Çünkü nüzul (felç); bedenen ağır, hayatı sınırlayan ve insanı başkasına muhtaç eden bir hastalıktır. Ama üstadımız bedene değil, neticeye bakar. "Mübarek" oluşu acıdan, zorluktan değil; kazandırdığı manevî neticeden gelir.

İbadet iki kısımdır: müspet ve menfî.

Müspet ibadet; namaz, oruç, zekât gibi fiilî ibadetlerdir. Kul bunlarla manevî bir makama yükselir.

Allah kulunun derecesini daha da artırmak istediğinde ise onu belâlarla imtihan eder. Bu da menfî ibadettir. Kul sabrederse, müspet ibadetlerle çıkılamayan daha yüksek bir makama ulaşır.

Ehlullah, Cenab-ı Hakk'a vâsıl olmak, dünyanın azîm manevî tehlikelerinden kurtulmak ve saadet-i ebediyeyi temin etmek için iki esasî ihtiyaren takip etmişlerdir.

Hedefleri; Allah'a vâsıl olmak, dünyanın manevî tuzaklarından kurtulmak ve ebedî saadeti kazanmaktır. Bu üç şeyi kazanmak için iki iki esasî ihtiyaren takip etmişler.

Birincisi rabîta-i mevttir. Yani dünya fânî olduğu gibi, kendisinin de bu dünyada vazifedar, fânî bir misafir olduğunu düşünmekle hayat-ı ebediyesine çalışmışlardır.

“Ben fânîyim, bu dünya geçicidir, ben burada vazifeli bir misafirim” şuuruyla hareket etmişlerdir. Bu düşünce, dünyaya aşırı bağlanmayı kırar; gafleti parçalar, kalbi ahirete çevirir.

Ölümü hatırlamak onda korku değil, ciddiyet doğurur; ümitsizlik değil, istikamet kazandırır. Çünkü rabita-i mevt, dünyaya bağlayan zincirleri çözer, gafleti dağıtır ve kalbi istikbal-i ebedîye çevirir.

Fakat bunu bilerek ve isteyerek yapmak zordur. Çünkü nefis sürekli “Daha vakit var” der.

İkincisi: Nefs-i emmarenin ve kör hissiyatın tehlikelerinden kurtulmak için çileler ile riyazetlerle nefs-i emmarenin öldürülmesine çalışmışlar.

Evet **nefs-i emmarenin ve kör hissiyatın tehlikelerinden kurtulmak** için, çileler ve riyazetler yoluyla nefs-i emmarenin hâkimiyetini kırmaya çalışmışlardır. Çünkü nefis; rahatla azan, serbestlikle taşan, kuvvet buldukça ilahlık davasına kalkışan bir düşmandır. Ehlullah, bu düşmanı susturmak için bedenini arzularını kısmış, zevk kapılarını daraltmış, nefsi açlıkla, uykusuzlukla ve yalnızlıkla terbiye etmiştir. Maksat bedeni cezalandırmak değil; **nefsin sesini kısmak, kalbin sesini yükseltmektir**. Zira nefsin hükmü kırılmadan insan hakiki hürriyete ve Allah’a yakınlığa ulaşamaz.

Ehlullah; açlıkla, uykusuzlukla, uzletle ve çileyle nefsin arzularını susturmaya çalışmıştır. Bu yol uzun, zor ve herkesin kaldıramayacağı bir yoldur.

Sizler ey yarı vücudunun sıhhatini kaybeden kardeş! Sen ihtiyarsız kısa ve kolay ve sebeb-i saadet olan iki esas sana verilmiş ki daima senin vücudunun vaziyeti, dünyanın zevalini ve insanın fânî olduğunu ihtar ediyor.

Yani sen bunu seçmedin; çileye girmedi, riyazet yapmadın. Ama netice aynıdır.

Öyle ki vücudunun bugünkü vaziyeti, sana daima dünyanın zevalini ve insanın fânîliğini ihtar eder. Artık bu hakikatleri düşünmek için özel bir çabaya gerek kalmaz; bedenini hâli, her an sana ders verir. Sen bunu seçmedin; çileye talip olmadın, riyazet yoluna girmedi. Fakat netice değişmedi. Ehl-i velâyetin uzun ve meşakkatli yollarla ulaştığı manevî kazanç, sana kısa ve doğrudan bir yoldan nasip oldu.

Daha dünya seni boğamıyor, gaflet senin gözünü kapayamıyor. Ve yarım

insan vaziyetinde bir zata, nefs-i emmare elbette hevesat-ı rezile ile ve nefsanî müstehiyat ile onu aldatamaz, çabuk o nefsin belasından kurtulur.

Birincisi: Dünya seni boğamıyor. Hastalık, dünyanın geçiciliğini nasihatle veya sözle değil; bizzat yaşatarak öğretir. Sağlık zamanında insan dünyaya kök salar gibi bağlanır; fakat hastalık, o bağları gevşetir. Beden zayıfladıkça dünya küçülür, beklentiler susar, kalp içe döner. İnsan her an şu hakikati hissederek: “Bu beden kalıcı değil, bu hayat daimî bir yurt değil.” İşte bu hâl, dünyayı insanın üstüne yıkılan bir yük olmaktan çıkarır; boğucu bir bağ olmaktan kurtarır.

İkincisi: Gaflet, insanın ölümü unutmaması, dünyayı ebedî zannetmesi ve kendini merkeze koymasındır. Yani hakikati görmeyen bir göz hâlidir. Bediüzzaman hazretleri burada şunu söyler: Ağır hastalık, gözü açık tutan bir tokattır. Dikkat ediniz: “Gaflet yok olur” demiyor; “gaflet gözünü kapatamaz” diyor. Yani gaflet hâlâ saldırır ama perde çekemez; hakikat hep görünür hâlde kalır. İnsan sürekli şu hissi taşır: “Ben fânîyim, bu dünya geçicidir.” Ağır hastalık, kalbin gözünü açık tutan bir ikazdır; gaflet o gözün üstüne perde çekemez.

Üçüncüsü: “Yarım insan vaziyetinde bir zata, nefs-i emmare elbette hevesât-ı rezîle ile onu aldatamaz.” Çünkü kuvvet yoktur, imkân yoktur, şehvet ve taşkınlık yoktur. Nefsin en büyük silahları; güç, sağlık ve serbestliktir. Bunlar gidince nefis susturulur, hevesler kırılır, günah cazibesini kaybeder. Bu hâl, riyazetin fiilî şeklidir.

İşte mü'min sırr-ı iman ile ve teslimiyet ve tevekkül ile o ağır nüzul gibi hastalıktan az bir zamanda, ehl-i velayetin çileleri gibi istifade edebilir. O vakit o ağır hastalık çok ucuz düşer.

Ancak bu netice her hasta için değil, imanla bakan hasta için geçerlidir. Şikâyet, isyan ve kaderi itham varsa; hastalık çile olur ama feyiz olmaz. Fakat teslimiyet, tevekkül ve “Rabbim biliyor” şuuruyla bakılırsa hastalık bir terakki vesilesine dönüşür.

Bu hâl, dağa çıkan iki yol gibidir: Biri dolambaçlı, uzun ve yorucudur; diğeri tünelden geçer. Tünel karanlık ve sıkıcıdır ama çok kısadır. Karanlık kısa sürer, aydınlık çabuk gelir.

Yine bir hastalık misaliyle; biri yıllarca ağrıyla yaşar, diğeri kısa ama ağır bir ameliyat olur. Ameliyat acıtır fakat dert biter. Kısa acı, uzun belâyı kaldırır.

Uzun yıllar çileyle kazanılacak manevî netice, kısa zamanda çekilen bir meşakkatle hazır olarak gelir. Dağa tırmanarak ulaşılan yere asansörle çıkmak gibidir. Yol ağır görünür ama netice çok pahalıdır; bedel büyük gibi durur fakat kazanç yanında ucuz kalır. Bir velinin belki

kırk yılda riyazetle ulaştığı bir neticeye belki velayet mertebesine böyle bir hasta ihtiyarı olmadan kırk günde ulaşabilir.

Peki, hastalık mı belâdır, sıhhat mi belâdır?

Belâ olan şey, insanı Allah'tan uzaklaştıran şeydir. Nimet olan şey ise, insanı Allah'a yaklaştıran şeydir.

Sıhhat; gaflete sokuyorsa, günahı kolaylaştırıyorsa, ölümü unutturuyorsa ve nefsi azdırıyorsa, o zaman hastalıktan daha tehlikelidir. Nitekim Kur'ân buyurur:

كَلَّا إِنَّ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنَّاظٍ ﴿٦﴾
كَلَّا إِنَّ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنَّاظٍ ﴿٧﴾

“Hayır! Şüphe yok ki insan, kendisini muhtaç görmediği için azar.” Alak Suresi:

6-7. Ayet

Hz. Ali'ye (r.a.) nispet edilen şu söz bu ölçüyü özetler:

كُلُّ نِعْمَةٍ لَا تُقْرِبُكَ إِلَى اللَّهِ فَهِيَ نِقْمَةٌ

“Allah'a yaklaştırmayan her nimet hakikatte bir belâdır;

وَكُلُّ بَلَاءٍ يُقْرِبُكَ إِلَى اللَّهِ فَهُوَ نِعْمَةٌ

Allah'a yaklaştıran her belâ ise hakikatte bir nimettir.”

Hastalık; gafleti dağıtıyor, ölümü hatırlatıyor, nefsi susturuyor, duayı artırıyor ve teslimiyet doğuruyorsa, artık o hastalık rahmettir ve terakkidir.

Fudayl b. İyâd (rh.) der ki:

«إِنَّ أَحَبَّكَ اللَّهُ ابْتَلَاكَ، وَإِنْ ابْتَلَاكَ قَرَّبَكَ»

“Allah seni severse imtihan eder; imtihan ederse yaklaştırır.”

Allah sevdiğini imtihan eder. Bu cihetle imtihanlar, zahiren zahmet; hakikatte iltifât-ı İlâhîdir.

Neticesine kıyasla bakıldığında; Allah'a vâsıl olmak, nefsin ve dünyanın tuzaklarından kurtulmak, ebedî saadete erişmek gibi büyük kazançlara bedel çekilen bütün çileler pek ucuzdur.